

Podíl učitele na motivovanosti žáků (Hrabal, 1988)

„Motivace žáků je v přímém vztahu k efektivitě učitelova působení.“ (Hrabal, 1988, s.35)

Z hlediska motivace je významné, jaký postoj (souhrnnou motivaci) učitel vytváří ke svému předmětu a jak lze postoje žáků zjišťovat.

2.1 Postoje žáků k předmětu jako projev motivovanosti

Má-li žák předmět rád, dá se předpokládat, že se jeho získané dispozice uchovají, a že budou zasahovat do jeho reálné činnosti. V opačném případě jsou dispozice odsouzeny k zániku.

Školní výkon je závislý na motivaci, která je zase zpětně ovlivněna jeho školní úspěšností.

Diagnostika a autodiagnostika podílu učitele na motivovanosti žáků (na přitažlivosti jeho předmětu) je komplikovaná z následujících důvodů: (Hrabal, 1988, s. 38)

- 1) Přitažlivost předmětu a úroveň motivovanosti žáka je ovlivněna mnoha činiteli:
  - Učitelova osobnost, jeho individuální charakteristiky
  - Učitelovo individuální pojetí žáka
  - Specifický charakter předmětu a jeho vztah k dispozicím žáka a jeho potřebám
  - Pedagogická hodnota motivačních dispozic a postojů je různá – např. předmět je oblíbený proto, že se mu v podstatě nevyučuje

Metodika zjišťování intenzity a struktury motivování žáků učitelem - základním projevem motivačních dispozic žáků jsou činnost žáka a její výsledky. Z toho vyplývá, že základní metodou je **pozorování činnosti a rozbor jejích výsledků**.

Dobrý učitel trvale kontroluje reakce žáků na své podněty a požadavky, registruje míru soustředění pozornosti, domácí přípravu žáka, účast na mimoškolní činnosti – zejm. zájmové. Hodnotí výsledky také z hlediska vynaloženého úsilí žáků.

Sledování těchto jevů vede k spoluvytváření obrazu učitele o sobě a k jeho sebehodnocení. Může docházet k jistému zkreslení. Z tohoto důvodu další metoda – **zjišťování a analýza postojů k předmětům**:

Dotazník postojů k předmětům jako metoda zjišťování motivačního působení učitele vznikl ve 70. letech (Hrabal)

Obsah:

- dva (tři-pro SŠ) uzavřené dotazy, na něž žák odpovídá v pětistupňové škále ke všem předmětům:

a) Dotaz na oblibu (osobní) předmětu

1. velmi oblíbený předmět
2. oblíbený
3. ani oblíbený, ani neoblíbený
4. neoblíbený
5. velmi neoblíbený

b) dotaz na obtížnost předmětu

1. velmi obtížný předmět
2. obtížný předmět
3. ani obtížný, ani snadný
4. snadný
5. velmi snadný

c) dotaz na význam předmětu (na SŠ a VŠ) podle J. Pelikána

1. velmi významný předmět
2. významný
3. zčásti významný
4. málo významný
5. nevýznamný

- volné zdůvodnění vyjádřených postojů

U dotazníku se nedá posoudit míra učitele na motivovanosti žáků. V úvahu je třeba také brát odlišný charakter jednotlivých předmětů.